

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Надежда Козма Кузманова – преподавател по пиано и камерна музика в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“, Пловдив на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР“ по професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“ докторска програма „Музикознание и музикално изкуство“ към катедра „Пиано и акордеон“ при АМТИИ „проф. Асен Диамандиев“-Пловдив с автор Евгения Петрова Тагарева и тема на дисертационния труд „Специфика на методиката на обучение по пиано при лица със специални образователни потребности“
Научен ръководител проф. Снежана Симеонова

1. Общо представяне на процедурата и получените за рецензиране материали:

Със заповед № РД 27-094 / 25.06.2024 г. за назначаване на научно жури на Ректора на АМТИИ "Проф. Асен Диамандиев" и изпращането на необходимите материали – автобиография, заповед за зачисляване на докторанта, заповед за отчисляване, дисертационен труд и автореферат - е даден ход за публична защита на докторант Евгения Тагарева с тема на научното изследване „Специфика на методиката на обучение по пиано при лица със специални образователни потребности“ и научен ръководител проф. Снежана Симеонова.

2. Кратки биографични данни за докторанта:

Евгения Петрова Тагарева завършва своето музикално образование в АМТИИ, Пловдив през 1989 г. със специалностите преподавател по пиано, музика и естетика. През 1993 г. реализира едногодишна следдипломна специализация, а в периода 30.11.2016 – 16.12.2019 г. завършва докторантура в редовна форма на обучение в АМТИИ, Пловдив. В професионалната ѝ реализация се открояват две дейности – преподавател по пиано и ръководител по литературно творчество. Има издадени 3 самостоятелни поетични книги, множество публикации на стихове – включително на немски, полски и английски езици, както и преводи от сръбски и полски. Носител на голямата награда на Международния поетичен фестивал „Духовност без граници“ (2021 г.). Заниманията ѝ с музика включват създаването на авторска музика за пиано издадена в сборника „Звуци от Безкрая“ (2019 г.) и преподавателска дейност - пряко свързана с темата на научното изследване, което я прави особено важна и значима в практически аспект.

3. Актуалност на тематиката:

През последните десетилетия все повече нараства броя на деца със СОП. Това води и до необходимостта от промяна в мисленето и отношението на обществото към хората с ограничени възможности. Голяма част от научните изследвания по темата в световен мащаб описват частично постигнати резултати в рамките на индивидуална преподавателска практика. В повечето от тях преподавателите споделят недостатъчност на професионалната си подготовка, което разкрива необходимостта от нов, по-детайлен поглед през призмата на приобщаващото образование и навлизането на повече съвременни технологии в образованието. Тези посоки на мислене и проучване са

развити в настоящото изследване чрез обобщение и нови идеи и напълно доказват актуалността на темата в контекста на съвременната педагогика.

4. Целесъобразност на изследователските методи:

Защитавайки своята теза на изследване, а именно „Клавирното обучение може да бъде успешно прилагано при хора със СОП и да води до резултати в различни аспекти на тяхното развитие“, докторантката използва успешно два основни метода: аналитичен – за проучване на съществуващи теории и практики в сферата на изследването и емпиричен - провеждайки констатиращо изследване върху група от ученици със СОП.

5. Оценка на дисертационния труд:

В увода са изпълнени изискванията по стандарт за представяне на предмет, обект, цел на научния труд и произхождащите от това задачи и използвани методи. Става ясна и мотивацията на Тагарева да разшири съществуващите обобщения и да ги допълни със собствени методически насоки, изведени при клавирното обучение на деца с различни нарушения в частна школа по пиано.

Първа глава представя обзор на съществуващата литература по темата на дисертацията като засяга съвременното състояние на обучението по пиано при лица със СОП в различни страни на света, водещи автори в сферата на музикалната и специалната педагогика, изследвания в областта на медицината и психологията, използването на съвременни технологии и идеи от нови научни направления като артпедагогика и арттерапия. Този обстоен обзор довежда до изводите за недостиг на разработки свързани с практическата страна на преподаване на пиано на лица със СОП.

Втора глава ни отвежда към описанието на педагогическия експеримент осъществен от докторантката в период от 16 години и включващ над 20 деца и младежи. Условно обучаваните са разделени на две групи – със сензорни нарушения и с умствени и двигателни затруднения. Ключов момент за педагогическия напредък се явяват познаването на дефицита и компенсаторния механизъм, както и личния контакт педагог-ученик.

Трета глава отчита важноста на правилното дефиниране на дефицитите и изграждането на компенсаторни фактори на физиологично и психо-емоционално ниво. Тагарева изтъква, че различните увреждания пораждаат задръжки в цялостното развитие на индивида или т. нар. вторични отклонения - несигурност в пространствената ориентация и намаляване на двигателната активност и т.н. Чрез свиренето на пиано се постига съсредоточаване, синхронизиране работата на мозъка и мускулите, както и подобряване на говора и комуникацията. Докторантката предлага своя 4-стъпкова схема за овладяване на нотен текст с преход от говорене към пеене и свирене.

Четвърта глава разглежда обучението по пиано на ученици със сензорни увреждания – незрящи и тежко чуващи. Докторантката представя различните етапи от овладяването на музикалните елементи в двете групи като ни предлага и свои конкретни решения – упражнения за пространствена ориентация, упражнения за позиционно поставяне на ръцете, създаване на аудиозаписи, упражнения с промяна на шрихи, онагледяване с цветен маркер, използване на жестове, мимики, електронни устройства и др.

Пета глава ни запознава с началния учебник по пиано на Е. Тагарева „Пиано Арт“ в аудио формат, предназначен за незрящи и слабо виждащи ученици и техните преподаватели. Помагалато съдържа два основни раздела: 10 аудио урока и пиеси и

дуети за начинаещи. Аудио уроците включват начални теоретични знания за музиката и пианото, както и практически упражнения с конкретен нотен текст. Всички пиеси са записани с пеене и свирене на тоновете имена и пръстовката. Вторият раздел „Пиеси и дуети за пиано“ съдържа инструктивен материал, поднесен в завършен вид като аудио и нотен текст. Дуетите са разработени за учител и ученик. Счита се създаденото помагало за носител на изключителен практически принос в курса за обучение на незрящи ученици.

Шеста глава касае обучението по пиано на ученици с ментални и двигателни проблеми. За разлика от другите цитирани автори, докторантката описва и систематизира собствена практика в тази област. Повечето увреждания и задръжки във функционирането на мозъка засягат двигателните му центрове. Важен фактор при правилния подбор на методи и средства за работа е приблизителното определяне на реалната възраст на ученика. В помощ на решаването на дефицитите Тагарева предлага маркиране на клавиши и пръсти, показване на клавиши от преподавателя, адаптиране на нотния материал.

Заклучението обобщава постигнатите резултати и посочва, че настоящия дисертационен труд е приложим като методически насоки при клавирно обучение на ученици със СОП и може да бъде отправна точка за нови научно-педагогически експерименти в тази област.

Нотните примери, илюстриращи текста, са умело и точно подбрани. Библиографията включва значим брой използвана литература от общо 141 източника. Двете приложения допълват практическата насоченост на дисертацията.

6. Приноси и значимост на научната разработка и на публикациите по темата на дисертационния труд:

Приносните качества на труда са изведени точно. Разгледаните анализи са аргументирани и представят докторантката като един сериозен и задълбочен учен, с богата теоретична информация и детайлно познаване на практическата страна на обучителния процес.

7. Критични бележки и препоръки:

Тъй като приносния характер на труда е безспорен и обогатява съществуващата педагогическа практика в областта препоръчвам неговото издаване в книга, която ще го направи достъпен за педагози от цял свят.

8. Авторефератът отговаря на изискванията, като правдиво и пълно представя текста на изследването.

9. Заключение:

На базата на всичко казано в изложението ми и безспорните качества на труда и авторката му **изразявам своето положително становище и предлагам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „Доктор” на Евгения Петрова Тагарева по професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“ докторска програма „Музикознание и музикално изкуство“ към катедра „Пиано и акордеон“ при АМТИИ „проф. Асен Диамандиев“-Пловдив.**

14.09.2024 г.
Пловдив

доц. д-р Надежда Кузманова